

XIV. évfolyam 264. szám
1942. November 21.
Szombat

NAGYSZALONTAI

10 fillér

Az Újság

MAGYAR KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP

Felelős szerkesztő és kiadó: Gaál Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Toldi Miklós-tér 15. Telefon 60. Előfizetés egy hónapra helyben 2.— Pengő, vidékre 2.30 Pengő

Bulgária az új helyzetben is a tengely bástyájának vallja magát

Azokban a pillanatokban, amikor az angolszász propaganda Európát minden oldaláról a támadás előkészítésével fenyegeti, nem érdektelen, mit mond Bulgária, mely egyike azoknak a pontoknak, amelyet az angolok Olaszor-

szág után emlegetnek, mint olyat, ahol partra akarnak szállni. A bulgár lapok hangsúlyozzák, hogy a bolgár nép jövőjét csak úgy találhatja meg, ha kitart a tengelycélok szolgálata mellett. Szófia ma éjjeli francianyelvű leadásában azt

a megállapítást tette, hogy a mai nagy és egységes Bulgária biztosítéka a balkáni békének és letéteményese is marad annak a bizalomnak, amely Bulgáriát szemelte ki az új Európa balkáni bástyájának. Bulgária ezt a szerepét vállalja.

Az amerikaiak Algirban kihirdették a statáriumot

Az északafrikai megszállt területeken az angolszászok politikai helyzete sokkal szorongatottabb, mint ahogy azt a világ elképzei. Algír és Marokkó lakosságának többsége hallani sem akar arról, hogy a londoni zsoldban álló De Gaulle hívei jussanak itt uralomra. Ezért Roosevelték Darlani és híveit támogatják, akik azt hitték

el Afrika közönségével, hogy Pétain politikáját folytatják amerikai együttműködéssel. Ez ellen De Gaulle hevesen tiltakozik. Roosevelt tegnap is hosszasan tárgyalt washingtoni megbízottjaival, akiket London támogat. Még kusza a helyzet, nem tudni melyik irányzat fog győzni, arra azonban már a francia gyarmatok lakossága is

rájött, hogy Anglia és Amerika miattuk ellentétbe került. Ebből látják, hogy ezeknek nincs velük szemben becsületes szándékuk és a gyarmatokat egyikük magának akarja megkaparintani. A nép egyre nyíltabban lép fel az amerikaiakkal szemben. E lázongások elfojtására — mint Párizs jelenti — az amerikaiak Algiriában kihirdették a statáriumot.

Laval az éjjel leleplezte Rooseveltet

Az éjjel fél 11 órakor Laval, francia miniszterelnök rádióbeszédet mondott, melyben mindenekelőtt emlékeztette a francia közönséget, hogy mindig az ország súlyos pillanataiban vállalt kormányzati megbízást. — Franciaország csak gyarmataival Franciaország — beszélt Laval — és most azt kell látnunk, hogy az angolszászok más gyarmataink után Észak-Afrikára is rávetették magukat. Ismerem az angolszász önzést, nem hiszem, hogy e területeinket vissza akarják adni. Kanadát is tőlünk vették el az angolok. A mi gyarmatainkkal akarják magukat kielégíteni, mert tudják, hogy azokat a területeket, melyeket tőlük a Keleten Japán elvett, soha vissza nem szerezhetik. Elmondta Laval, hogy április 27-én, azután, hogy legutóbb uralomra jutott, közölte Leahy amerikai követtel, hogy Amerikával szemben annak ellenére is barátságos politikát kíván folytatni, hogy Roosevelt azt a kijelentést tette akkoriban, hogy az ő személye akadály a francia-amerikai jóviszonynak. Németország tőle soha nem követelte, hogy befolytassa az Amerikával való jóviszony politikáját. Előre bejelentette, hogy csak akkor változik meg felfogása, ha francia gyarmatok ellen akciót kezdenének. Ez most bekövetkezett. Ezt a háborút Roosevelt hozta, aki rádiójával megakadályozta a francia egységet. Mai vallomásom után nem hiszem, hogy még mindig akadnak, akik hisz-

nek az angolszász félrevezetésnek. Tudom, hogy mit kell majd tennem. A német győzelembe hiszek. Ennélkül a bolsevizmus áldozatai leszünk. Francia-német együttműködés nélkül nincs

európai béke s viszont, ahogy Franciaország nincs gyarmatvilág nélkül, éppen úgy Európa sem létezhet Franciaország és annak gyarmatvilága nélkül.

Tunisz határán folynak a harcok

A napok óta tartó járőrharcok után tegnap megtörtént a tengely és Amerika csapatai közt az első komoly összecsapás. A harcok Algír és Tunisz határán folynak. Miközben ez az ütközet folyik, a német bombázók Algiriában az amerikaiak csapatössze-

vonásait akadályozzák. Keleten Bengáziát a németek kiürítették. Még mindig nem tudni, hol lesz Rommel védelmi vonala, amelyről mindenbizonytal hatalmas előretöréssel idejében keletnek vág, hogy a meg nem szervezett angol védelemre súlyos csapást mérjen.

Karácsony Sándor előadást tartott Váradon a szabadegyetem keretében

A magyar nevelésről tartott előadást Karácsony Sándor csütörtök délután Váradon Zsuffolt terem fogadta a városházán. Mind nagyobb a közönség érdeklődése pedagógiai kérdések, kiváltképpen Karácsony Sándor magyar pedagógiája iránt.

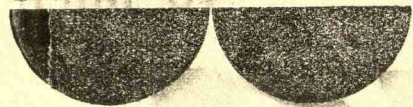
A magyar nevelés: mindenáron világosságra, őszinteségre és családiaságra nevelni, ha kell bűnbánat és hibáik megvallása árán is. Igazi nevelő csak az lehet, aki lehetségesnek tartja, hogy ami ma érvényes, holnap megváltozhat, s kész szövetkezni az ifjúsággal, hogy együtt keressék meg a jövő, a holnap igazságait, az ifjúság igazságát. A jövő azonban nem szakadhat el felelőtlenül a jelentől, s a múlttól, csak a közvéleményben nyilvánkozó hagyomány szabhatja meg a jövő irányát. A közvéleményt nem eszmunka alakítja, a közvélemény érzelmi erő. Egyszer nagyon okos beszédet tartott egy hatvanhetes képviselő Földesen. Bólogatott is a knrátör: milyen

igaza van. Szavazni azonban mégis a negyvennyolcas jelöltre szavazott, mert azt tartotta, hogy előbb magyar az ember, aztán okos. A közvélemény nem az észre hallgat, hanem az ösztönre.

A külföldiek azt szokták ránk mondani, hogy lármások vagyunk. Ebből annyi igaz, hogy világosan, pontosan, hangosan ejtjük ki a szavakat, mert a magyar beszéd törvénye szerint a hallgató nagyon fontos személy. A megértés érdekében vagyunk hangosak. A másik ember tisztelete parancsolja, hogy világosak legyünk. Csak úgy lehetünk magyarok, ha mindenben teljes világosságra törekszünk. A homályos kifejezésnek, dodonai dodogásnak kijáró respektust fel kell adoznunk a világosság érdekében.

Ezek természetesen csak dirib-darabjai az előadó teljes gondolatmenetének. A váradai közönség nagy tetszéssel fogadta az előadást.

FIGYELEM!

A városi tisztviselői kar legújabb elhatározása folytán

műsoros Katalin-táncestélyét

a Vigadó összes termeiben tartja meg
folyó hó 29-én, vasárnap este fél 6 órai kezdettel.

Százötven gazdát fenyeget a szabadságvesztés ítélete

A tavaszban számtalanszor foglalkozott a „Nagyszalontai Az Újság” egy miniszteri rendelettel, amely előírta, hogy bizonyos kategóriába tartozó termelőknek kukoricaföldjüket szegélyként napraforgóval kell körülültetniük. A rendelkezésnek megfelelően Szalonta határában, mint az ország egész területén mindenütt látható volt a napraforgó. Környékünkön azonban sok helyen mégiscsak hiányzott az a kukoricaföld

dek körül.

Azokat a termelőket, akik nem tettek eleget a napraforgórendelet előírásainak, kihágás címén a városbíró előtt feljelentették. Mintegy százötvenen vannak ilyenek. Ügyüket tárgyalásra legközelebb tűzik ki. Az ítéletek elé nagy érdeklődéssel tekint a város egész közönsége, mert tudvalevő, hogy a napraforgórendelet végrehajtási utasítása fogházbüntetést ír elő.

Szalonta volt tűzoltóparancsnoka mellett kigyuladt egy volt tűzoltó-őrparancsnok

A sors sokszor kegyetlen, de azért van, amikor jó hozzánk. Ilyen most, mert alkalmat ad nekünk a kacagásra. Olyan esetet produkált, amit meg kell nevetnünk. Tegyük hát, hisz ugyanis oly kevés erre az alkalmunk.

Az történet, hogy Fekete kéményseprőmester, Szalonta volt tűzoltóparancsnoka Bondár, volt tűzoltó-őrparancsnokkal együtt az Enyedi falatozó

ban tartózkodott. Egy asztal mellett ülve jóízűen táplálkoztak, amikor is az utcáról valaki benyitott az üzletbe és Bondárhoz lépve így szólt:

— Uram ön ég!

Bondár az első pillanatban kérdőleg nézett, de csakhamar tisztázódott a helyzet. Zsebrevágott pipájától kigyulladt a piros gyufa... A tüzet saját maga és volt parancsnoka lokalizálta...

Téglaádrágítási ügyeket tárgyalta a szalontai uzsorabíróság

Dr. Porkoláb Károly, a nagyszalontai járásbíró elnöke előtt, mint a nagyváradi uzsorabíróság nagyszalontai egyes bírása elé téglaádrágítási ügyek kerültek. Ezek egyikében ítélethozatalra is sor került. Kiss Ferencet 30 pengő pénzbüntetésre és bűnösségének kihangsúlyozására mellékbüntetésként politikai jogainak egy évi elvesztésére

ítélték azért, mert Bonczos Mihálytól a régi tégladarabjáiért 18 fillért kért. Az üzlet létre sem jött, mert Bonczosnak a mérnöki hivatal nem engedélyezte, hogy ily magas áron fizesse ki az árviztől megrongált házának megjavítására kapott kölcsönből a téglát. Kist az ádrágítási kísérlet címén jelentették fel s ezért ítélték el.

A Duna-Tisza köze vásárolt marhákat a tegnapi országos vásárunkon

Tegnapi számunkban jelentettük, hogy őszi országos vásárunk szokatlannul gyenge volt. Megírtuk azt, hogy sértésben a felhozatal is nagyon erőtlenn volt. Okát ennek abban is látják, hogy az elmúlt legutóbbi időben közel ezer sertést vásároltak fel Szalontán és így a mostani vásárra szánt eladó sertés nem maradt. Nagy szám ez az ezer darab sertés, de mégis csak egyharmada annak, ami innen kivitelre kerül rendes időben.

Jelentettük tegnap, hogy marhá-

ban elég szép volt a felhajtás. A vásár zárása előtti időben sok üzletet is kötöttek marhában. A duna-tiszaközi városok sok marhát, főként növendék állatot vásároltak itt fel. Kis Kun-Majsa, Félegyháza, Kis Kun-Dorozsma vásárolt sokat. A marhában tapasztalt nagy felhajtásnak az az oka, hogy egy miniszteri rendelet a legutóbb feloldotta a megyei zárlatot s ennek köszönhető az is, hogy a Duna-Tisza köze tegnap itt nálunk vásárlóként jelentkezhetett. Így Szalonta és vidékünk nagyon sok silány állatot adhatott el, olyanokat, amelyeket csak azért kellett megtartani eddig, mert nem volt szabad a forgalom. Ennek felszabadítása üdvös volt, mert így az értékeesebb marhaállomány számára marad meg a különben nem bőszenyiségű takarmány,

FONTOS

Mindenkit érdekel, akinek pénzre van szüksége, hogy december 4-re esik a magyar királyi jótékonycélú állami sorsjáték húzása amikor kihúzásra kerül a

40.000 P.-ős

főnyeremény, és több
száz nyereményösszeg is.

A sorsjegy kapható az összes sorsjegy-
árusítóknál és dohánytőzsdékben.

Nyomatott a kiadótulajdonos
Gaál Sándor könyvnyomdájában
Nagyszalontán, Toldi-tér 15. sz. alatt.
Telefon: 60.

Ma lesz a gimnázium Diákkaptár előadása

Az «Arany János gimnázium» ma délután 5 órai kezdettel rendezi meg nagy érdeklődéssel várt ifjúsági előadását. A műsor — melyet tegnapi számunkban már ismertettünk — igen változatos és teljesen újszerű.

Tekintettel arra, hogy az előadás 5 órakor megkezdődik, pontosan szíveskedjenek megjelenni. (—hella—)

Kopasztó lányokat és asszonyokat magas fizetéssel

**felvesz az orosházi
Bernardinelli-telep
Utiköltséget meglétiük.**

Jelentkezés: **ma délután a
ref. templom mellett.**

Rádió-műsor

SZOMBAT

2. Chappy tánczenekara. 3.20 Mócsi Károly cigányzenekara muzsikál. 3.50 Látogatás a dunai forgalom központjában. 5. „Így köszönti az otthon a frontot.” Honvéd haditudósítószázad hangfelvétele. 5.30 A Hirlapterjesztő Munkások Szakegylete Dalárdája. 5.45 „Szól a katonabanda.” 6. Hangképek innen-onnan. 6.25 Solymosi Lajos jazz-zongoraszámai. 6.40 Akiket mindig szívesen hallgatunk. Muráti Lili csevegése. 7.05 Ki mit szeret. 8.10 „A bükkösi fonó.” Népi jelenet. Irta Berda Mária. 8.40 „A zilahi nótaköltő.” Balázs Árpád emlékezete. 10.15 „Muzsikáló millenniumi album.”

VASÁRNAP

7.30 Fohász. — Szózat. — Reggelizene. 8.15 Hírek. 8.30 Öszinte beszéd. 9. Beszél a front. Az m. kir. honvéd haditudósítószázad helyszíni közvetítése. 10. Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Igét hirdet Muraközy Gyula lelkipásztor. 11—10.12 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szíve templomból. 12.10 Levente műsor. 12.55 „Te is.” vitéz Béni László előadása. 1.10 A rádiózenekar műsorából. 1.45 Időjelzés hírek. 2. Művészlemez. 3. Karoljuk fel a prémes állatok tenyésztését. 3.45 Beszkárt-zene. 4.30 Hírek igen nyelven. 5. Magyar nóták. **Matolcsy Margit** és Solti Károly énekel, kísér Farkas Jenő cigányzenekara. 6. Tamás Áron elbeszélése. 7.05 Egy finn kívánság-hangverseny műsorából. 7.30 Sporteredmények. 7.40 Zathureczky Ede hegedül. 8.10 Könnyű zene könnyű percek. 10. Hangképek a vasárnap sportjáról. Beszél Pluhár István és Legényei József dr. Majd sport és löversenyeredmények. 10.35 Táncczene. 11. Bura Sándor cigányzenekara muzsikál.

Bejáró mindenest keresek azonnali be-
lépésre. Dr. Balaton, Horthy Miklós-ut 19.
Jelentkezés délelőtt 9—11 óra között. 3—3

Hatvan éve halt meg Arany János

Méltóságos Arany János költő urnak, Valahol a Tulvilágon... Így kellene címezni a levelet, ha valakinek eszébe jutna a megemlékezés, mert akármilyen kevesen is tudnak róla: Arany János méltóságos ur volt. Arany János méltóságos ur ezelőtt pontosan hatvan esztendővel hagyta itt a földi tereket s elment abba a világba, ahol a rimmé álmódott álmok a csodás valóság képét öltik. Elment és leült valahol az égi ligetben, csöndes elmélkedéssel nézni a mennyi eseményeket. Éppugy, mint ahogy a földön csinálta a margitszigeti tölgyek alatt.

Az október színei ölelik körül most azt a padot, ahol egykor Arany János üldögélt. Az ősz sovány keze citerázik az ágakon: mintha Arany János rímeit énekelné a szél a fák között:

A tölgyek alatt im meglep az alkony,
Hüsebb fuvalat zörög át a parkon,
Felhők szeme rebben: haza sietek,
Jobb ott, melegebben, ki vén, ki beteg...

Hatvan esztendő „Arany János halálának születésnapja”. Ez a vers is alig valamivel több; érezte már a fáradt költő a véget, hallotta már a halál lépteit. S a rá való emlékezés minden esztendőben gazdagabbá tette a sirt, virágosabbá tette a halmot, amely alatt a földi porhüvely nyugszik. De aztán jöttek korok, amikor bokrosabb teendők akadtak, amikor az emberiség nem ért rá arra, hogy kegyeletes fájdalommal ünnepelje meg a költő halálának huszadik, ötvenedik, vagy hatvanadik évfordulóját. Nem ért rá, mert hiszen sürűbb aratása van a halálnak, semhogy idő lenne minden elmúlást megünnepelni. És ezért történt, hogy még csak egy levélke se ment el Arany Jánosnak „valahol a tulvilágra”, egyetlen köszönő vagy üdvözlő sor sem abból az alkalomból, hogy hatvan esztendője hagyta itt örökségül lelkének örök vagyont.

„LETÉSZEM A LANTOT...”

Hiszen tudta ő már életében, hogy a világ egy nagyon kicsit mindig hálátlan. Egyébként nagyon jó és nagyon üdítő, mosolygató ez a világ úgy, ahogy van, de történnek benne néha olyan események, amelyek akaratlanul kiválsanak olyan költeményt a költői lélekből, mint például a „Letésem a lantot...” 1850-ben írta ezt a költeményt Arany János. Egy évvel azután, hogy valahol Aradon eldördült egy sortűz s megfeszült néhány hurok a bitófákon. S ami utána jött: az elnyomás időszeke, a Haynau-pribékek vérengzése, a magyarság eltemetésére való előkészülete egy idegen hatalomnak, az elnyomó hatalom szüntelen dicsőrete... mind-mind olyan tünet, amely vagy a wallisi bárdok máglyahalálát, vagy a költők hallgatását, a rimek némaságát eredményezte. És Arany János elhatározta egy versben, hogy „letésem a lantot”.

Zengettük a jövő reményeit,
Elsírtuk a múlt panaszát,
Dicsőség fényével öveztük
Körül a nemzetet, hazát,
Minden dalunk friss, zöld levél
Gyanánt vegyült koszorujába,
Hová lettél, hová lettél,
Óh lelkem ifjúsága?

Letésem a lantot. Nehéz az,
Kit érdekelne már a dal?
Ki örvend fonnyadó virágnak,
Miután a törzsük kihalt?

FERENCJÓZSEF
KESERŰVIZ

Ha a fa élte megszakad,
Egy percig éli túl virága,
Odavagy, érzem, odavagy,
Óh lelkem ifjúsága!

De a lantot mégse tette le. Érezte, hogy a nemzetnek szüksége van a költőkre, szüksége van az igazságra és szüksége van a szörnyű időkben arra az erőre, amelyet csak a magyar költők tarthatnak ébren a magyar izmokban. És az a derű, amellyel nézni tudta a világ eseményeit, meghozta gyümölcsét, a világ is derűssé változott körülötte. Nyugodtabbá, emberibbé. És ott, a szigeti tölgyek alatt, az öreg, halni készülő Arany János megtalálta lelke ifjúságát.

Vajjon megvan-e még az a karlsbadi emlék a Sprudel hídján túl lévő házban, melyben egy Arany János nevű magyar költő lakott? Ki tudja. A háború szele sok mindent elsodor az emberek útjából. Móra Ferenc írta le egyszer, hogy a karlsbadi temetőben is talált Arany-emléket. Az egyik síron a következő vers áll:

Jó magyar, ifjan akart használni
szerette honának
És hogy erőt nyerjen, jött felüdülni ide,
Haj, de üdülés helyt kora sírját
lelte meg itten,
kesergi nevét.

Most apa és rokonok gyászja

A név: Rockenstein Mihály. Amire vonatkozóan Móra Ferenc aranyos humorral mondta, hogy «Ez az egyetlen adat rá, hogy még Arany is követett el meggondolatlan-ságot...»

A másik karlsbadi Arany-emlék már vidámabb. 1868-ban, karlsbadi tartózkodása alkalmával írta Arany János az «Árváj» c. kis versikét — alig ismeri valaki is közülünk.

Vagy a tüdő, vagy a máj,
Vagy a szív, de az a táj,
Érzem, rosszul feszül, fáj,
Ettől csappan meg a háj,
Ez mondja majd nekem: állj!
Hanem panaszt ne ejts száj,
Az élet úgyse volt báj,
Meghalni jobb, ha — muszáj!

Amikor elhagyta Karlsbadot, a következő versikét adta át egy ottani barátjának:

Isten veled Karlsbad szép tája,
Örökké az ember nem állja,
Rothad neki tüdeje, mája,
Igy végződik a földi pálya,
Alás' szolgálja!

Móra Ferenc gyűjtötte össze ezeket a karlsbadi Arany-emlékeket, mint ahogy ő szedte csokorba Aranytól tett „szemlátogatásának” emlékeit is. Arany János már régen halott volt, amikor egyszer a nagyszalontai házba tévedt Móra Ferenc. És megtalálta a faluban, a házban sok mindent, amire addig „rá se hederítettek”. Ezek a kis Móra-gyűjtötte emlékek sok kedves emberi vonását tárták föl Arany Jánosnak. Végtelenül szerette a rendet. Szinte „svábosan” — mint ahogy ő mondta néhányszor. A fehérnemű ma is ott áll a sifonban — írta Móra erről a látogatásáról. — Minemű és mennyi, oda van írva a költő gyöngybetűivel a sifonér belső oldalán lévő cédulá a.

Ing	12 drb.
Hálóing	5 drb.
(Egy a Lacié.)	
Gatya	4 drb.

— Irthatnám ugyan szemérmesen is — jegyzi meg Móra, — ahogy a hatvanas években szokták: G... a, — de hát ha a világ legszegényebb embere ki merte írni a becsületes nevén, mi jussom volna nekem affektálni.

Egy kis notesz is szerepel Móra Arany-relikviái között. A noteszt sajátkezűleg készítette a költő. Négyrét hajtott egy árkus

FELHÍVÁS!

Kérem a mélyen tisztelt megrendelőimet, mielőtt

ruhaszükségletét beszerezné

tekintse meg üzletemet. Raktáron tartok

finom öltöny- és téli kabát szöveteket, cájgokat

és a legjobb belésárut nagyválasztékban, szolid árak mellett. — Tisztelettel:

Bondár Lajos

uriszabó és szövetkereskedő, Arany János-
utca 40. — Egy tanuló felvétetik.

„miniszterpapirt” — aztán a lapokat összefűzte cérnával. Első lapjára a következőket írta:

Pénzt s időt hogy vertem el,

Arra e kis könyv felel.

S benn, a kis notesz belső lapjain a kiadások, a „legénykedések” számoszlopai. Május 11... 47 korona, Május 12... Ugyanannyi. Május 13... 48 korona. Május 17... 97 korona. (Laciék is kinn voltak.)

TÖMÖRKÉNY SZÓOKLATA...

A Margitszigetről származnak ezek a bejegyzések. Itt verte el a vén tölgyek alatt az „időt és a pénzt” Arany...

Apró, ismeretlen lapok ezek a költő életének utolsó napjairól. Móra Ferenc szeretettel őrizte őket s nem adta volna oda senkinek sem ezen a kerek világon. Csak egyszer hozta el a „nyilvánosság elé”, akkor, mikor Szegeden Arany János-centennáriumot ülték az irodalmi és színházi világ notabilitásai.

— A színházban tartottuk az Arany-estét — mondja Móra erről a nevezetes napról. — Az első felköszöntőt nekem kellett volna mondanom a pesti vendégekre, de nem mondtam. Tömörkény István köszöntötte felhaló porában Arany Jánost. Szerény lélekkel, de kissé szófogatlan nyelvvél.

— Ünnepre gyűltünk össze uraim... Magyar János ünnepére...

— Arany János... — igazította Jakab Ödön, az egyik pesti vendég.

— Igón jól mondja uraságod, én is azt mondom: Magyar János...

— Arany János — most Szalay, a híres litterary gentleman próbálta nyomra terelni a szónokot.

Tömörkény vállat vont, fölhozta a két szemöldökét és egyszerre rázta mind a két kezefejét.

— Hát nem értitök, hogy Magyar János! Mert ez az izé... ez a János olyan magyar embör volt, hogy ilyen nem volt, mög nem lösz több a világon. Ezt nem is hívhatják a mennyországban se másnak, csak Magyar Jánosnak. Osztan ha ez a... János kétesztendő korában beleesik a csordakutba, vagy eltapossa a bika, akkor mögötte vóna a fene az egész magyar naiv époszt. No, ez az egész.

Ez volt a legfurcsább tósz, amit Arany János fölött mondtak. De Móra Ferenc ezt szerette a legjobban. Szívából jött és szívébe talált...

Arany János vén tölgyei alatt dus színeket fest a földre az ősz. Csönd veszi körül azt a margitszigeti padot. A csöndben tán Arany álmodja tovább az új magyar époszokat. És nem teszi le a lantot, mert szüksége van rá ma is a magyarnak.

Könyvkötések

gyorsan és pontosan
készülnek a

GAÁL-nyomdában

Hölgyek figyelmébe! Női és férfi kalap tisztítását, formálását a legújabb divat szerint vállalom. Kalapok és sapkák raktáron. Özv. Pénzesné Tótfér-Honvéd utca 2. 7-0

Egy nagyvezüst története

Honvéd haditudóstító század.
Sz. Kovács Imre hadnagy.)
Egy géppuskás századnál vagyunk. A század parancsnoka Orosz Tamás hadapródór-mester, akít nemrég a nagyvezüst vitézségi érmmel tüntettek ki. Ezredtársai hívták föl rá figyelmünket, mint egyik legvitézebb bajtársukra. Nehezen tudom csak szórabírni, hogy mondja el, miért kapta szép kitüntetését.
De végül mégis csak beszél.

Amikor a Rata-támadás – szerencsét jelent

A kezdet kezdetén páncéltörő ágyus szakasz parancsnoka voltam, de azóta minden beosztásban harcoltam. Zászlóaljammal M. város keleti oldalán a vasuti átjáróval szemben egy erdő szegélyében rendezkedtünk be védelemre. Egy reggel erős tűzérsgéi és aknavető tüzélkészítés után azt a parancsot kaptam, hogy páncéltörő ágyus szakaszommal támogassam a gyalogság támadását a vasuti sínek mentén. Ágyuimmal tüzélkészítést foglaltam el, de alighogy letelepedtünk, erős Rata-támadást kaptunk. Ez volt a szerencsénk, mert az alacsony támadás elől az erdőbe húzódtunk vissza. Alig hagytuk el helyünket, a következő pillanatban az átjáró közeléből erős géppuskatűzet zúdítottak tüzélkészítésünkre. Egyik lovunkat ki is lőtték, úgyhogy kénytelenek voltunk ágyunkat is behúzni az erdőbe. Nem volt más hátra, lőpótlást kértünk és utána az erdőben nyomultunk előre.

Itt újabb meglepetés ért bennünket. Az erdő szegélyétől mintegy 200 méterre a vasuti átjáró közelében magyarformájú egyenruhát viselő katonákat vettünk észre. Integtek felénk. Nagyon megörültünk, mert azt hittük, hogy a délről előnyomuló tolnaiek érték el a vasuti átjárót. Gyors léptekkel elindultunk, hogy üdvözöljük őket. Már csak száz lépésre lehettünk tőlük, amikor hirtelen gyilkos géppuskatűzet zúdítottak ránk. Mi azonnal földre vetettük magunkat, vízszontuk a tüzet és szép lassan visszavonultunk az erdőbe. Csak ekkor tudtuk meg, hogy a bolsevista katonák így akartak bennünket léprecsalni. Ekkor döbbentünk rá, hogy olyan elántsággal állunk szemben, amely nem tiszteli a nemzetközi jogokat és kötelemeket. Ez aztán a legnagyobb óvatosságra és a legnagyobb elszántságra készítetett bennünket.

Orvosi tilalom ellenére...

— Néhány nap múlva ismét mi támadtunk. Nagy tűzérsgéi előkészítés után elindultunk, hogy birtokba vegyük a vasuti átjárót, de az oroszok a vasuti töltés alatt oly ügyesen rendezték be kiserődjüket, hogy a tűzérsgéi előkészítés ellenére is csak lépésről lépésre tudtuk megközelíteni őket. Már a töltés előtt jártam, amikor közlemben egy akna csapódott be és utána nyomban elvesztettem eszméletemet. Hogy ezután mi történt, nem tudom, csak arra emlékszem, hogy amikor eszméletem visszanyertem, kábult volt a fejem, de nem éreztem rosszul magam. Orvosaimnak már akkor mondtam, hogy nincs semmi bajom és engedjenek ki a kórházból, de azok hallani sem akartak róla.

— A délutáni órákban legényemnek kiadtam a parancsot, hogy gondoskodjon valami járműről és másnap visszamegyek zászlóaljammal. Másnap valóban jött a legényem egy fogattal és anélkül, hogy bucsút vettem volna, kimentem zászlóaljammal. Még aznap engedélyt kértem, hogy a vonal előtt maradt páncéltörő ágyumot fölkuatathassam s behozhassam. Ki is mentem. Balszárnyunkon a német gyalogság támadott. Elöl egészen csend volt. Az ellenséges állásoktól 120 lépésnyire megtaláltam ágyumot. Megállapítottam, hogy néhány találat érte, de kis javítással harcképessé lehetett tenni. Mialatt a löveg elvonsozolásán fáradoztam, az ellenség a támadó németekre erős zárótűzet zúdított. Egy fa mögött kerestem menedéket a gyilkoserejű tűz elől. Köpenyemet így is több találat érte, mellettem lövedékek szántották a földet, de nem történt semmi különösebb bajom.

— Amint a fa mellett feküdtem egy-

szer csak arra lettem figyelmes, hogy egy másik fa mögül egy alak leemelkedik felém. Már az első pillanatban megállapítottam, hogy bolsevista katoná. Hirtelen lendülettel mellette termettem, gyomorszájon vágtam és lefegyvereztem. Éppen a legjobbkor, mert már emelte rám a géppisztolyát. Mikor magához tért hátrakísértem és átadtam zászlóaljparancsnokomnak.

Járőrrel ott, ahol magyar katona még nem járt

Másnap zászlóaljparancsnokom azzal a feladattal bízott meg, hogy sávunkban derítsem fel az egész Don partját. Este hat órakor indultam el járőrrel. Nagyon óvatosnak kellett lennünk, mert a mi oldalunk belátható síkság, a felderítendő rész pedig bozotos volt. Éjszaka hatalmas esőt kaptunk és bőrig áztunk. A felderítést persze folytattuk reggel. A Don partján megláttam annak a Ratanak roncsát, amelyet vadászaink előző nap lőttek le. Járőröm tagjaival közöltem, hogy megközelítem a repülőroncsot és addig ők fedezzék munkámat. Amikor a Rata közelébe értem, a tulsó oldalról erős géppuska tüzet kaptam. Először bebjtám a Rata roncsai alá, majd amikor a tűz lanyhulni kezdett, visszakusztam járőrömhöz és továbbmentünk.

Mivel még az első napi esőtől csuromvízesek voltunk s nem akartam embereimmel még egy éjszakát kiöltöteni, ezért meggyorsítottuk az iramot. Végig fésültük az egész Don partját és járőrözés közben felderítettünk négy aknavető tüzélkészítést, egy táboriőrőst, egy ütegállást és egy eddig még ismeretlen átkelőhelyet. Közben még háromszor kaptunk erős tüzet, de szerencsére egyikünknek sem történt semmi különösebb baja. Estére már be is vonultunk zászlóaljunkhoz és mindezeket jelentettük a százados urnak. Ezekért a cselekményeimért tüntettek ki a nagyvezüst érmmel.

Orosz Tamás hadapródór-mester századával most pihenőben van. De már készülnek előre.

60 a „Nagyszalontai Az Ujság” telefonszáma.

jobban lát

jobban hall

Tungsrammal!

— **Katholikus tea.** November 22-én délutén 5 órai kezdettel tartja a Leányegylet műsoros táncos tea délutánját, melyre minden érdeklődőt szeretettel hív és vár a rendezőség. Műsor: 1. Bevezetőt tart: Dr. Botár Bálint plébános. 2. Könyörgés. Irta: Blaskó Mária. Szavalja Maurer Juci V. oszt. tanuló. 3. Erzsébet királyné kedvenc dalait énekl: Fenke Ida, Kisér Kovács Erzsébet és Boros József. 4. Mátyás anyja. Irta: Arany János. Szavalja: Kapuváry Livia. 5. Magyar Erzsébetek. Jelenet élőképkel. Szereplők: Árpádházi sz. Erzsébet: Veress Rózi. Erzsébet királyné: cserkői Papp Adél. Szilágyi Erzsébet: Széles Mária. Hunyadi Mátyás: Tiborc Ildikó. Magyar lányok: a polgári iskola katolikus növendékei. Kiséri: Papp Gabriella. 6. Magyar Asszonyok. Irta: Barsi Irén. Szavalja: Szilágyi Katalin. 7. Háborus dalokat énekel: Fenke Ida. 8. Szaval: Szegedy István.

Figyelem! Azok az urak és hölgyek, akik tévedésből meghívót a városi tisztviselői kár Katalin-táncstélyére még ezideig nem kaptak — de a meghívóra igényt tartanak — címüket sziveskedjenek a „Nagyszalontai Az Ujság” szerkesztőségében vagy T. Balogh Lajos könyvkereskedésében leadni. Rendezőség.

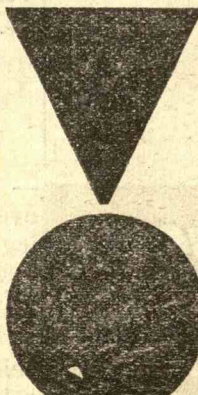
Egy jókarban levő csikósparhet eladó. Part-u. 25. szám. 3—3

Hirdessen

a

NAGYSZALONTAI

„AZ UJSÁG”-ban

A MAI NAP

A HÖMÉRSEKLET

reggel 7 órakor — 2 délelőtt + 4 fok volt

Holnap: Vasárnap

November

22

Kat. Cecilia vt.

Prot. Cecilia

OLÁH VERONKA

és

KIRÁLY JENŐ

vasárnap délelőtt 12 órakor tartják esküvőjüket a helybeli rom. kath. templomban. Ezután hívják meg rokonaikat és ismerőseiket.

A „Kisértés” tetszik Szalontának Két ember élete: a bizalom

Nagy darab megy a szalontai moziban. „Kisértés” a címe, Karády Katalin a főszereplője. Karády ebben talán minden eddigi szerepénél tökéletesebben nyújt. Így neve összeforr a „Kisértés”-sel; igaz, hogy enélkül is köze van ahhoz, merthogy ki ne jönne kisértésbe, aki Karádyt látja...

Karády tegnapi szerepében tökéletesen megjátszotta a hazugságot. Elhatározta, hogy bosszúból feldulja családi életét, magába bolondítja a bírót, aki elítélte fivérét. Terve sikerült, de az utolsó pillanatban visszatáncolt. Bevallotta szándékát, mintha csak azt mondta volna a közönségnek, hogy aki igazán tud hazudni, az tudja legjobban, hogy nincs annak értelme... „Nincs is. Van ennél valami okosabb. Ezt a szerző azokkal a szavakkal fejezi ki, amelyeket a bíró feleségének a szájába adott. Ezek így hangzanak:

„Két ember élete: a bizalom”. Aki ismeri a bizalom nyugalmát, boldogságos mosolyait, az tudja, hogy a bizalom szülőanyja az őszinteség, az igazság. Aki bizalmat keres, bizalmat ad, az igaz ember. Hazugság van annak az életében, aki nem erre törekszik. A darab bemutatja az igazi szeretetből fakadó élet arcát. Így mindenki választhat a kettő közül. Ez könnyű. Az őszinteség az ára.

A mozi publikuma lelkesülten nézte a darabot. Annyi bizonyos, hogy aki át is gondolta az értelmét, kisértésbe jön az őszinteségre...

A közellátási hivatal felhívja mindazokat akik novemberi zsirigyükre a zsirt még nem váltották ki, hogy azt a jövő hét folyamán okvetlen váltsák ki, mert ellenkező esetben zsirigyük érvényét veszti.

— **A polgári lövészegylet** vasárnap 22-én 11 óra 30-kor a városháza nagytermében gyűlést tart. Ezzel meghívjuk és feltétlenül elvárjuk a vitézeket, a nemzetvédelmi keresztet és a tűzharcosokat! **Vezetőség.**

Bocskai-Levente

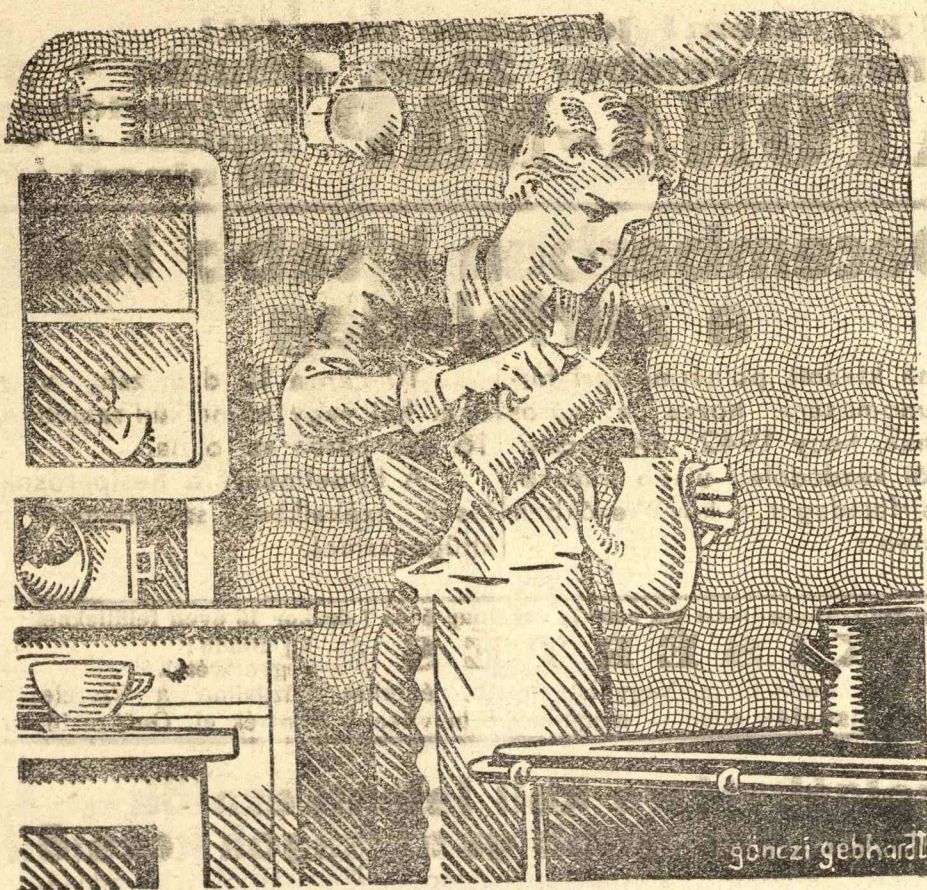
Vasárnap délután 2 órakor barátságos mérkőzés. A Leventék legutóbbi vereségüket akarják most helyrehozni.

Rokka—NSC Békéscsabán

Az NSC utolsó bajnoki mérkőzését játssza vasárnap Békéscsabán. Szeretnénk, ha a szalontai fiúk derekasan megállanák helyüket.

A Bocskai vezetőség tagjai vasárnap délelőtt 11 órakor a klubhelyiségben jelennek meg. **Vezetőség.**

Vasárnap délelőtt 11 órakor Bocskai játékosértekezlet. Pontos megjelenést kér az Intéző.

SOK AZ IGAZSÁG ABBAN

hogy a szóval kifejezett eredeti gondolatot az emberek már régen elfelejtették, de a közhasználatban a szó maga még mindig a régi, ma már téves fogalmat tükrözi. Így még ma is gyakorta halljuk a pótanyag kifejezést, holott az újonnan előállított és megkedvelt árucikk már önálló ipari termék. Ilyen termék például a Franck cikóriakávé, mely a napoleoni idők kontinentális zárjának köszönheti elterjedtségét. Még a legválasztékosabban főző konyhákban is nagy becsületet szerzett nevének mint bármilyen kávéital zamatos és nemes ízesítőszere. Ezenfelül mint önálló ételmi cikk — tejjel keverve — megannyi millió háziasszony szeretetét érdemelte ki.

Franck

cikóriakávé

Nyílttér

(E rovatban közlöttékért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal felelősséget nem vállal.)

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy feleségemért semmi néven nevezendő felelősséget nem vállalok.

Nagyszalonta, 1942. november 20.

Pataki Lajos.

— **Értesítem** Baross tagjainkat, hogy cipőigénylő lapok nálam f. hó 23-ig átvehetőek. Kiss János, főtitkár.

— **A közellátási hivatal felhívja mindazokat** akik november hónapra iparcukrot igényeltek, hogy az utalványok étvétele végett hétfőtől (f. hó. 23-tól) kezdődőleg jelentkezzenek közellátási hivatal 5 sz. szobájában.

Halló! Figyelem! Jegyezze meg jól!

Vasárnap november 22-én, délután - pontosan 3 órai kezdettel
KATONA-NAP a Vigadóban. Békési műkedvelők szereplése a Vöröskereszt javára. Belépődíj nincs! Adományok a nemes célra köszönettel fogadtnak.

Decemberben kisebb lesz a zsirfejadag

Egy ma kiadott polgármesteri hirdetmény tudomására hozza a város közönségének, hogy 1942. évi december hó 1-től kezdődőleg újabb intézkedésig, a zsirfejadagot a következőkben állapítják meg:

10 napra 12 dkg. zsir, vagy 14 dkg. hár vagy bőrnélküli szalonna, vagy 16 dkg. bőrös szalonna.

A hirdetményt a husiparosok kötelesek székeikben szembetűnő helyen kifüggeszteni.

Hungária-Mezgében ma este 7, vasárnap 5 és 7 órakor 16 éven felülieknek

KISÉRTÉS

Uj hirodó!
Jegyelövétel.

Karády Katalin, Bulla Elma, Nagy István stb. érdekes küzdelme a szerelemért, becsületért a kisértés ellen — megállják e helyüket? Döntsék el, Önökre bizzuk!

Adatszolgáltatásra kell jelentkezniök a 20 holdnál nagyobb gazdaságok kezelőinek

A m. kir. központi statisztikai hivatal a 20 holdnál nagyobb gazdaságok szántóföldi terméseredményének és a rétiszéna terméseredményének az összeírását elrendelte.

Ezért a polgármester felhívja a 20 kat. holdnál nagyobb gazdaságok kezelőit, hogy a fenti adatok szóbeli

bemondása céljából a gazdasági hivatalon a következő sorrendben jelentkezzenek:

November 23-án, hétfőn tartoznak jelentkezni azok, akiknek neve A, B, C, D, E betűvel kezdődik.

Helyszűke miatt, hétfőn közöljük a jelentkezések sorrendjét.

A sorrendi elsőbbség élvezői részére ellenőrzési lapot adnak ki a városházán

A sorrendi elsőbbség igénybevételéhez rendszeresített igazolványok kiegészítése ügyében ma egy polgármesteri hirdetményt adtak ki, amely így szól:

55/1942. sz. alatt intézkedtem aziránt, hogy a hadbavonultak hozzátartozói, a legalább 50%-os hadirokkantak, hadiárva és hadiözvegyek az elsőrangú közszükségleti cikkek beszerzésénél sorrendi elsőbbséget élvezzenek.

Ezeket az igazolványokat a katonai ügyosztály állította ki.

Az érdekelték tudomására hozom, hogy a fenti igazolványok 1942. november 15-től kezdődőleg, csak a m. kir. közellátásügyi miniszter által rendszeresített ellenőrzési lappal együtt érvényesek.

Ezeket a lapokat szintén a katonai ügyosztály szolgáltatja ki és az áru kiszolgáltatása alkalmával a kereskedő (iparos)

kötele a betétivnek a vásárlás napjának megfelelő számú kockáját átlukasztani vagy másoló irronnal áthuzni.

Az elveszett, ellopott vagy megsemmisült betétiv sem mással, sem új betétivel nem pótolható.

Felhívom a közszükségleti cikkek forgalomba hozatalával foglalkozó kereskedőket és iparosokat, hogy máától kezdődőleg csakis a most rendszeresített betétivel rendelkezőket szolgálják ki másokat megelőzően — Felhívom az érdekelték figyelmét arra is, hogy a hadbavonult katonák hozzátartozói, legalább 50%-os hadirokkantakon, hadiözvegyeken, hadiárvaikon, valamint az igazolt vakokon kívül más személyeknek soronkívüli igényjogosultságuk nincs, soronkívülségre jogosító igazolvánnyal rendelkezők a jegyhez kötött közszükségleti cikkek beszerzésénél csak saját jegyeiket váltathatják be.

Katona-nap

A békési Horthy Miklós bajtársi egyesület nagyszerű előadói gárdájának közreműködésével — november 22-én, — vasárnap délután pontosan 3 órai kezdettel magasszínvonalu kulturdélután lesz a városi Vigadó nagytermében a Vöröskereszt javára.

Erre a kulturdélutánra, — melyet műsorára tekintettel Katona-napnak nevezünk, — szeretettel hívja Nagyszalonta hazafias közönségét a Vöröskereszt helybeli tagozatának elnöksége.

Belépődíj nincs, adományokat azonban a Vöröskereszt javára köszönettel fogadunk.

A Katona-nap műsora a következő:

1. Megnyitó. Tartja Arday Aladár ref. tb. esperes.

2. A békési levente-énekkar katonanótákat ad elő.

3. Szaval Balla Ernő VI. gimn. tanuló.

4. Szücs Lajos békési levente-bajtárs előadása: „Magyar dal, magyar lélek” címűen.

5. Két katona-verset ad elő Vincze János békési ifjuvezető-bajtárs.

6. Tikász István tanító békési csapatparancsnok magyar dalokat énekel.

Öt perc szünet.

7. A békési levente-énekkar katonanótákat énekel.

8. Bereczki Margit levente-bajtársnő szaval.

9. „Légitámadás” bohózat. Előadják: Rajki Ilona békési levente-bajtársnő és Cz. Veres László békési levente-bajtárs.

10. „Megvadult versstrófák”. Előadja Szücs Lajos levente-bajtárs.

11. Szaval Szücs László békési levente-bajtárs.

12. „Folyékony beszéd”. Rendőrségi jelenet. Előadják: Forró Pál és Tóth Kálmán békési levente-bajtársak.

13. Magyar tánc. Lejtik: Pocsai Rózsika és Pardi Kiss Irén levente-bajtársnők.

14. Zárszó. Kornya Sándor gimnáziumi igazgató.

A hazafias célra s az idegenből jött előadók szíves fogadására tekintettel minél

többen legyünk a Vigadóban pontosan 3 órára, hogy vendégeink a háromnegyed 6 óras vonattal hazautazhassanak. — Adakozunk jó szívvvel, ki tudja nem a mi szalonai testvéreinknek lesz-e szüksége holnap a ma adományaira.

— **Figyelem!** A város tisztviselő kara ezévbén is megrendezi műsoros Katalintáncdélutánját — melynek összes bevételeit ezalkalommal — a fronton harcoló katonák télimelegruha segélyalapjának javára juttatja. A táncdélután folyó hó 29-én, vasárnap délután 6 órai kezdettel lesz megtartva a Vigadó összes termeiben. Rövid, de hangulatos és kedves műsorszámokkal is igyekszik a Rendezőség a táncestélyt még kellemesebbé tenni. Közreműködik a helybeli Dalegylet induló énekszámokkal és az Arany János gimnázium VII—VIII. osztály tanulói Liszt II. rapszódiaját táncolják. Az estélyt szintén a gimnázium felsőosztálybeli tanulói nyitják meg a franciánegyessel, a renesans kedves táncával. A meghívók e hét utóján lesznek kibocsátva.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.

Mindazoknak, kik felejtethetlen halottunk **Balázs János**, — aki Nyergesujfalun hirtelen elhunyt és temetése e hó 14-én volt, — elhunyt alkalmából részvételükkel felkerestek és gyászunkban osztoztak, ezuton mondunk hálás köszönetet.

A gyászoló család.

Apróhirdetések

Egy butorozott szoba, fürdőszoba és konyha kiadó Kálvin-utca 5. 2-2

Cipészsegédek elsőosztályu munkások felvételnek, Mészáros cipőgyár. 2-2

Szövőnők és egy 15-16 éves fiu felvételik, Farkas szövőde, Gömbös-ut 7. 2-2

Egy mindenek szakácsnő és egy szobaleány felvételik. Geszt, gyógyszerár. 2-2

Tekintse meg vételkényszer nélkül most érkezett téli kalapjaimat. Olcsó árak. Nagy választék, izléses kivitelben. Herczegné kalapszalon. 3-3

Kiadó 3 hold szántóföld a határon túl a Gányérnál vetőmaggal együtt, felesbe vagy haszonbérbe. Cím a kiadóban.

Eladó Dobó-utca 23. számú ház. 6-6
Két darab kisfiás tehén tejhasznáért kiadó. Bocskai-utca 20.

Lakatos, vagy kovácssegédet felveszek Mussolini-ut 48. Ugyanott ócska vasat veszek.

Eladó 2 férfi télikabát és 2 drb. 200-200 literes boroshordó. Kálvin-u. 7. 1-2

Eladó egy 7 méteres épület minden anyaga külön-külön is. Jókai-u. 31.

Eladó egy sötétkék mély gyermekkosci Bercsényi-utca 35.

Terjessze

a

NAGYSZALONTAI „Az Ujság”-ot

60 a „Nagyszalontai Az Ujság” telefonszáma.